

SPOLUPRACUJÍCÍ OSOBY

Ing. FRANTIŠEK ELIS

Možnost rozdělovat příjmy a výdaje na spolupracující osoby byla v letech, kdy podléhali podnikatelé – fyzické osoby – progresivnímu zdanění, hojně využívána. V okamžiku zavedení jednotné 15procentní sazby daně z příjmů fyzických osob význam tohoto institutu poklesl. Přesto může v některých případech významně přispět k daňové optimalizaci podnikatele.

PRÁVNÍ ÚPRAVA

Problematicku řeší § 13 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, dle kterého se příjmy dosažené při podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti provozované za spolupráce druhého z manželů a výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení rozdělují tak, aby podíl připadající na spolupracujícího manžela (manželku) nečinil více než 50 %, přitom částka připadající na spolupracujícího manžela (manželku), o kterou příjmy přesahují výdaje, smí činit nejvýše 540 000 Kč při spolupráci po celé zdaňovací období nebo 45 000 Kč za každý i započatý měsíc této spolupráce.

V ostatních případech spolupráce manžela (manželky) a ostatních osob žijících v domácnosti s poplatníkem, popřípadě za spolupráce jen ostatních osob žijících v domácnosti s poplatníkem, se příjmy dosažené při podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti rozdělují na spolupracující osoby tak, aby jejich podíl na společných příjmech a výdajích činil v úhrnu nejvýše 30 %; přitom částka připadající v úhrnu na spolupracující osoby, o kterou příjmy přesahují výdaje, smí činit nejvýše 180 000 Kč, při spolupráci po celé zdaňovací období, nebo 15 000 Kč za každý i započatý měsíc spolupráce.

U spolupracujícího manžela (manželky) a dalších spolupracujících osob musí být přitom výše podílu na společných příjmech a výdajích stejná.

Příjmy a výdaje nelze rozdělovat na děti až do ukončení jejich povinné školní docházky a na děti v kalendářních měsících, ve kterých je na ně uplatňováno daňové zvýhodnění, nebo na manžela (manželku), je-li na něj (na ni) ve zdaňovacím období uplatněna sleva na dani.

PRAKTICKÁ VYUŽITELNOST

V dalším textu se pokusím na praktických příkladech upozornit na možné daňové úspory.

PŘÍKLAD 1

Předpokládáme, že poskytovatel zdravotních služeb, fyzická osoba, dosahuje roční zdanitelné příjmy ve výši 1 600 000 Kč. Oproti těmto příjmům vykazuje daňově uznatelné výdaje ve výši 60 % z dosahovaných příjmů, tedy 960 000 Kč. Roční základ daně z příjmů fyzických osob, který je definován jako rozdíl příjmů a výdajů, tak představuje **640 000 Kč**. Tento základ daně podléhá pro rok 2018 zdanění ve výši 15 %, čili 96 000 Kč. Každá fyzická osoba, která má příjmy především ze zdrojů v ČR, může od této daně odečíst tzv. základní odpočitatelnou položku ve výši 24 840 Kč. Konečná daň po tomto odpočtu se snižuje na 71 160 Kč. Z uvedeného vyplývá, že příjem poskytovatele zdravotních služeb po zdanění daní z příjmů fyzických osob je **568 840 Kč**.

Daň z příjmů však není jedinou platbou, ke které je poplatník-fyzická osoba povinen. Ze zákona má povinnost platit rovněž sociální a zdravotní pojištění. Toto pojištění není však daňově uznatelným výdajem.

Sociální pojištění

Vyměřovacím základem pro výpočet sociálního pojištění je 50 % z dílčího daňového základu dle § 7 zákona o daních z příjmů. Ten v našem případě představuje částku 320 000 Kč $(1\ 600\ 000 - 960\ 000) \times 0,5$. Koeficient pro platby sociálního pojištění je stanoven na 0,292. Prostým vynásobením koeficientu a vyměřovacího základu získáme částku, kterou je poplatník povinen na sociálním pojištění v příslušném roce zaplatit. Zde se jedná o 93 440 Kč. Částka ročního čistého příjmu se po započtení úhrady sociálního pojištění snižuje z 568 840 Kč na **475 400 Kč**.

Zdravotní pojištění

U zdravotního pojištění je situace obdobná jako u pojištění sociálního. Je pouze stanoven jiný koeficient pro jeho výpočet, a to 0,135. Stejný vyměřovací základ jako v předchozím případě 320 000 Kč vynásobíme koeficientem 0,135 a získáme tak částku povinné platby zdravotního pojištění. Jedná se o 43 200 Kč. Čistý roční příjem poskytovatele zdravotních služeb se tak dále snižuje z 475 400 Kč na **432 200 Kč**.

PŘÍKLAD 2

Protože lékař provozuje svoji praxi za spolupráce druhého z manželů, rozhodl se uplatnit na spolupracující manželku zákonem umožněných 50 % z dosažených zdanitelných příjmů a vykázaných výdajů. Spolupracující manželka je poživatelkou starobního důchodu.

	Původní stav (v Kč)	Uplatnění institutu spolupracující osoby	
		Provozovatel praxe	Spoluprac. manželka
Příjmy	1 600 000	800 000	800 000
Výdaje	960 000	480 000	480 000
Základ daně	640 000	320 000	320 000
Daň z příjmů	96 000	48 000	48 000
Odpočitatel. položka	24 840	24 840	24 840
Výsledná daň	71 160	23 160	23 160
Sociální pojištění	93 440	46 720	46 720
Zdravotní pojištění	43 200	21 600	21 600
Čistý příjem	432 200	228 520	228 520

Celková úspora 24 840 Kč je tvořena úsporou na dani a je rovna odpočitatelné položce. Dílčí výhodou takto uplatněného postupu je vyhnutí se pololetním zálohám na daň z příjmů, které by činily 28 500 Kč $(71\ 160 \times 0,4)$ zaokrouhlo na celé 100 Kč nahoru).

Z uvedeného je zřejmé, že z pohledu daňové úspory by rozdělení příjmů na spolupracující manželku postrádalo smysl, pokud by měla např. příjmy ze závislé činnosti, a základní odpočet 24 840 Kč by proto uplatnila u těchto příjmů.

PŘÍKLAD 3

V tomto příkladu budeme vycházet ze stejných čísel jako v příkladech předchozích. Provozovatel praxe však bude v produktivním věku, stejně tak jako spolupracující manželka. Ta bude osobou bez vlastních zdanitelných příjmů, a proto na ni manžel bude uplatňovat slevu, která činí rovněž 24 840 Kč.

DANĚ A ODVODY

	Původní stav (v Kč)	Uplatnění institutu spolupracující osoby	
		Provozovatel praxe	Spoluprac. manželka
Příjmy	1 600 000	800 000	800 000
Výdaje	960 000	480 000	480 000
Základ daně	640 000	320 000	320 000
Daň z příjmů	96 000	48 000	48 000
Odpočítatel. položka	24 840	24 840	24 840
Odpoč. pol. manželka	24 840	0	0
Výsledná daň	46 320	23 160	23 160
Sociální pojištění	93 440	46 720	46 720
Zdravotní pojištění	43 200	21 600	21 600
Čistý příjem	457 040	228 520	228 520

Z daňového pohledu nemá v tomto případě rozdělení příjmů na spolupracující manželku smysl. Dochází ke snížení vyměřovacího základu pro výpočet výše starobního důchodu u poskytovatele zdravotních služeb a naopak k jeho zvýšení u spolupracující manželky.

Poznámka:

V případě doměrku daně vyplývajících z následné daňové kontroly by daň včetně příslušenství byla správcem daně doměřena v poměrně vyšší jak provozovateli praxe, tak osobě spolupracující.

PŘÍKLAD 4

Další z možných variant je uplatnění institutu spolupracující osoby např. na syna, který studuje na vysoké škole. Zde je na rozhodnutí poplatníka, zda uplatní syna jako spolupracující osobu, nebo jako osobu vyživovanou. Na vyživované dítě může uplatnit daňové zvýhodnění ve výši 11 604 Kč. Na syna jako osobu spolupracující 24 840 Kč. Daňová úspora by pak činila 13 236 Kč.

	Původní stav (v Kč)	Uplatnění institutu spolupracující osoby	
		Provozovatel praxe	Spolupracující syn
Příjmy	1 600 000	1 150 000	450 000
Výdaje	960 000	690 000	270 000
Základ daně	640 000	460 000	180 000
Daň z příjmů	96 000	69 000	27 000
Odpočítatel. položka	24 840	24 840	24 840
Odpoč. pol. dítě	11 604	0	0
Výsledná daň	59 556	44 160	2 160
Sociální pojištění	93 440	67 160	26 280
Zdravotní pojištění	43 200	31 050	12 150
Čistý příjem	443 804	317 630	139 410

Jistě by bylo možné uvést další varianty spolupráce. Domnívám se však, že i z uvedených příkladů jsou zřejmé základní výhody, ale i nevýhody podnikání za spolupráce druhého z manželů, případně ostatních osob žijících s poplatníkem v domácnosti. ■

Autor článku je daňový poradce. Článek byl převzat z časopisu Informace pro lékařské praxe.